

**«Ενεργειακή αλληλεγγύη και ενεργειακή ασφάλεια -
Θεματική III του ΧΧΧΙ Συνεδρίου της FIDE στο
Katowice της Πολωνίας »**

Παναγιώτης Ηλιόπουλος,
Δικηγόρος, LL.M., MBA
Νομικός Σύμβουλος στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Διάρθρωση παρουσίασης

Η ενεργειακή
πολιτική της Ένωσης
σύμφωνα με την
ΣΛΕΕ

Νομική βάση
αρχής (ενεργειακής)
αλληλεγγύης

Η αρχή της
ενεργειακής
αλληλεγγύης στην
νομολογία

(Συντρέχουσα)
αρμοδιότητα
σύμφωνα με τις
Συνθήκες

Τελικά Συμπεράσματα

Η ενεργειακή
πολιτική της
Ένωσης
σύμφωνα με
την ΣΛΕΕ

Άρθρο 194 παρ. 1 ΣΛΕΕ:

«1. Στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης ή της λειτουργίας της **εσωτερικής αγοράς** και λαμβανομένης υπόψη της απαίτησης να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της **ενέργειας, σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών**, έχει ως στόχο:

- α) να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας,
- β) να διασφαλίζει τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ένωσης, και
- γ) να προωθεί την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και
- δ) να προωθεί τη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων.»

Άρθρο 194 παρ.1 ΣΛΕΕ

4

Η ενεργειακή
πολιτική της
Ένωσης
σύμφωνα με
την ΣΛΕΕ

- Απώτερος σκοπός: εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς
- Παράλληλη διασφάλιση στόχου: προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος
- Τρόπος άσκησης της ενεργειακής πολιτικής: σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών
- Επιμέρους στόχοι της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής:
 - α) διασφάλιση λειτουργίας της αγοράς ενέργειας,
 - β) διασφάλιση ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης,
 - γ) προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας, εξοικονόμησης ενέργειας και ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και
 - δ) προώθηση της διασύνδεσης των ενεργειακών δικτύων.

Η ενεργειακή
πολιτική της
Ένωσης
σύμφωνα με
την ΣΛΕΕ

Άρθρο 194 παρ. 2 ΣΛΕΕ:

«2. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των λοιπών διατάξεων των Συνθηκών, το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της παραγράφου 1.** Τα εν λόγω μέτρα θεσπίζονται μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Τα μέτρα αυτά **δεν επηρεάζουν το δικαίωμα κράτους μέλους να καθορίζει τους όρους εκμετάλλευσης των ενεργειακών του πόρων, την επιλογή του μεταξύ διαφόρων ενεργειακών πηγών και τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού του εφοδιασμού, με την επιφύλαξη του άρθρου 192, παράγραφος 2, στοιχείο γ).**»

Η ενεργειακή
πολιτική της
Ένωσης
σύμφωνα με
την ΣΛΕΕ

Άρθρο 194 παρ. 3 ΣΛΕΕ:

«3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομοφώνως, σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεσπίζει τα ως άνω μέτρα, όταν πρόκειται για μέτρα κυρίως φορολογικού χαρακτήρα.»

Η ενεργειακή
πολιτική της
Ένωσης
σύμφωνα με
την ΣΛΕΕ

- **ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ** ως απώτερος σκοπός - εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς
- **ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ** ως παράλληλος στόχος - προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος
- **ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ** ως τρόπος άσκησης της ενεργειακής πολιτικής - σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών
- **ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ** – αποτυπώνεται στους επιμέρους στόχους:
 - α) διασφάλιση λειτουργίας της αγοράς ενέργειας,
 - β) διασφάλιση ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης,
 - γ) προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας, εξοικονόμησης ενέργειας και ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και
 - δ) προώθηση της διασύνδεσης των ενεργειακών δικτύων.
- Οι επιμέρους στόχοι εξειδικεύονται και στη δευτερογενή νομοθεσία, π.χ. Οδηγία 2009/73/ΕΚ που αφορά το φυσικό αέριο.

Νομική βάση
αρχής
(ενεργειακής)
αλληλεγγύης

- Σύμφωνα με το άρθρο **122 ΣΛΕΕ** το Συμβούλιο, σε πνεύμα αλληλεγγύης, δύναται να λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση σοβαρών δυσκολιών, ιδίως στον τομέα της ενέργειας: *«το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει, σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών, τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης, ιδίως εάν ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα, ιδίως στον τομέα της ενέργειας».* **Η αλληλεγγύη ανάγεται σε κινητήριο δύναμη και μοχλό αντιμετώπισης σημαντικών κρίσεων.**
- Επιπλέον, η ενεργειακή αλληλεγγύη, αναγνωρίζεται πλέον από την νομολογία (βλ Απόφαση “Orla”, C-848/19 P - Γερμανία κατά Πολωνίας κατωτέρω), ως θεμελιώδης αρχή του ενωσιακού δικαίου.

Νομική βάση
αρχής
(ενεργειακής)
αλληλεγγύης

- Σύμφωνα με το άρθρο 194, παράγρ. 1 ΣΛΕΕ, η αρχή της αλληλεγγύης «διαπνέει, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα και τη δομή [της ως άνω διατάξεως] όλους τους σκοπούς της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, συνδέοντάς τους και εξασφαλίζοντας τη συνοχή τους». **Η αλληλεγγύη ανάγεται σε συνεκτικό παράγοντα μεταξύ των επιμέρους στόχων της ενεργειακής πολιτικής.**
- Με την θέση αυτή, την οποία διετύπωσε στην Απόφαση Γερμανία κατά Πολωνίας C-848/19 P (“Orla”), το Δικαστήριο εφαρμόζει για τους συγκεκριμένους τομείς της ενέργειας την διάταξη «γενικής εφαρμογής» του άρθρου 7 ΣΛΕΕ, δηλ. εφαρμογής για όλους τους τομείς δράσεώς της, σύμφωνα με την οποία «Η Ένωση μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων πολιτικών και δράσεών της, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στόχων της και σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας».

10

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Opal”
ΣΥΝΟΨΗ

- Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ΕΔ) στην υπόθεση Ostsee-Pipeline-Anbindungsleitung (OPAL) στις 15 Ιουλίου 2021 απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως της Γερμανίας κατά της προηγούμενης απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία εστίαζε στην ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη τα εθνικά συμφέροντα των κρατών μελών της ΕΕ και τα συμφέροντα της ίδιας της Ένωσης στις αποφάσεις των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας, προκειμένου να αναγνωριστεί η αρχή της αλληλεγγύης που προβλέπεται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απόφαση “Opal”, C-848/19 P - Γερμανία κατά Πολωνίας

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Opal”
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- Το 2016, η Επιτροπή ενέκρινε (την από 28.10.2016 απόφασή της C(2016) 6950 τελικό) απόφαση της γερμανικής ομοσπονδιακής υπηρεσίας δικτύων (Bundesnetzagentur) που τροποποιούσε τους όρους της εξαίρεσης από τους κανόνες πρόσβασης τρίτων που είχε χορηγηθεί στην OPAL, κατά τρόπο που θα επέτρεπε στη Gazprom να επεκτείνει τη χρήση του αγωγού OPAL πολύ πέραν του 50 % της χωρητικότητας που της είχε επιτραπεί να χρησιμοποιεί βάσει της προηγούμενης εξαίρεσης. Η Πολωνία άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι η απόφαση της Επιτροπής έθετε σε κίνδυνο τόσο την πολωνική όσο και την ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια. Σύμφωνα με την Πολωνία, αυτό θα παραβίαζε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 194 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι οι στόχοι της ενεργειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που περιλαμβάνουν ρητά τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού) επιδιώκονται «με πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών».

12

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Opal”
ΓΕΝ. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

- Ο αγωγός OPAL, ο οποίος ετέθη σε λειτουργία τον Ιούλιο του 2011, αποτελεί το χερσαίο τμήμα, στα δυτικά, του αγωγού φ.α. στην Βαλτική Θάλασσα Nord Stream I, μέσω του οποίου μετεφέρετο ρωσικό φ.α. από την Ρωσία στην Γερμανία. Με την απόφαση της Επιτροπής θα μετεφέρετο δια του αγωγού διαμετακομίσεως Nord Stream I/ OPAL μέρος του όγκου του φυσικού αερίου στην Γερμανία, το οποίο προηγουμένως μετεφέρετο από τους αγωγούς φ.α. Yamal και Bratstvo, οι οποίοι βρίσκονται στο έδαφος της Πολωνίας.
- Η Πολωνία προσέβαλε την Απόφαση της Επιτροπής με προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προβαλούσα έξι λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος αφορούσε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, σε συνδυασμό με το άρθρο 194, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, και παραβίαση της αρχής της αλληλεγγύης.
- Το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτό τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, χωρίς να αποφανθεί επί των υπολοίπων, και ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Oral”
ΔΕΕ

- Το Γενικό Δικαστήριο εδέχθη παρέμβαση της Γερμανίας υπέρ της Επιτροπής και παρέμβαση της Λεττονίας και της Λιθουανίας υπέρ της Πολωνίας. Το Γενικό Δικαστήριο με Απόφαση της 10.9.2019 ακύρωσε την επίδικη Απόφαση βάσει του πρώτου λόγου ακυρώσεως, χωρίς να αποφανθεί επί των λοιπών προβληθέντων λόγων (T883/16).
- Κατά της Αποφάσεως αυτής η Γερμανία υπέβαλε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, προβαλούσα πέντε λόγους.
- Με τον πρώτο λόγο προβάλλεται εσφαλμένη νομική εκτίμηση της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης. Με τον δεύτερο ότι δεν τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης. Με τον τρίτο προβάλλεται εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά το κατά πόσον η Επιτροπή έλαβε υπ’ όψη την αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης. Με τον τέταρτο προβάλλεται ότι η Επιτροπή δεν έχει υποχρέωση, στις αποφάσεις τις, να μνημονεύσει την αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης. Με τον πέμπτο λόγο προβάλλεται παράβαση του άρθρου 263, παρ. 2 ΣΛΕΕ («το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινείται επί προσφυγών που ασκούνται από κράτος μέλος»).
- Το Δικαστήριο απέρριψε και τους πέντε λόγους.

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Oral”
Συμπεράσματα I

- Πρώτα από όλα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η απόφαση του Δικαστηρίου επιβεβαίωσε ότι η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης αποτελεί μία **νομικώς δεσμευτική αρχή**. Περαιτέρω, επιβεβαίωσε ότι η αρχή αυτή αποτελεί ειδική έκφραση στο πεδίο της ενέργειας της αρχής της αλληλεγγύης, η οποία, σύμφωνα με το Δικαστήριο, αποτελεί μία από τις **βασικές αρχές του ενωσιακού δικαίου**.
- Πράγματι η αρχή αυτή απαντάται σε πολλές διατάξεις τόσο της ΣυνθΕΕ όσο και της ΣΛΕΕ, στις οποίες είχε παραπέμψει το Γενικό Δικαστήριο και παραπέμπει ρητώς και το Δικαστήριο για να συναγάγει το συμπέρασμα ότι «η **αρχή της αλληλεγγύης αποτελεί τη βάση του συνόλου του νομικού συστήματος της Ένωσης...** και συνδέεται στενά με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγρ. 3 της Συνθήκης για την Ε.Ε. (ΣΕΕ) και δυνάμει της οποίας η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας».
- Συναφώς το Δικαστήριο έκρινε ότι «η αρχή αυτή δεν υποχρεώνει μόνον τα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, αλλά **επιβάλλει και στα θεσμικά όργανα της Ένωσης αμοιβαίες υποχρεώσεις καλόπιστης συνεργασίας με τα κράτη μέλη...**», προσθέτοντας ότι η υποχρέωση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στον νομοθέτη, αλλά περιλαμβάνει όλα τα θεσμικά όργανα της Ενώσεως, της Επιτροπής συμπεριλαμβανομένης.

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Oral”
Συμπεράσματα II

- Επομένως οι πράξεις που εκδίδουν τα θεσμικά όργανα στο πλαίσιο της ενεργειακής πολιτικής κατ’ άρθρο 194, παράγρ. 1 ΣΛΕΕ «πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης και βάσει της αρχής αυτής πρέπει να εκτιμάται η νομιμότητά τους».
- Ειδικότερα ως προς τις υποχρεώσεις της Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα Κράτη Μέλη «μπορούν» να επικαλεσθούν την αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης, όχι μόνο στο πλαίσιο της εφαρμογής του σκοπού της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού του άρθρου 194, παράγρ. 1 ΣΛΕΕ , αλλά και στο πλαίσιο της εφαρμογής του σκοπού της εγκαθιδρύσεως ή λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς φ.α.
- Σύμφωνα με το Δικαστήριο η αρχή της αλληλεγγύης κατ’ άρθρο 194, παράγρ. 1 ΣυνθΛΕΕ «διαπνέει όλους τους σκοπούς της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, συνδέοντάς τους και εξασφαλίζοντας τη συνοχή τους».
- Τέλος, το Δικαστήριο όρισε ότι η αρχή της αλληλεγγύης επιβάλλει στα θεσμικά όργανα της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής, να προβαίνουν αυτεπαγγέλτως σε στάθμιση των εμπλεκομένων συμφερόντων υπό το πρίσμα της αρχής αυτής, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα τόσο των κρατών μελών όσο και του συνόλου της Ένωσης.

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Oral”
Σκέψεις I

- Από δικής μας πλευράς, θεωρούμε ότι η προαναφερθείσα ερμηνεία του Δικαστηρίου είναι δεσμευτική τόσο για τα Κράτη Μέλη, όσον και για τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ενώσεως, της Επιτροπής συμπεριλαμβανομένης, όσον αφορά την διάταξη του άρθρου 194, παράγρ. 1 ΣΛΕΕ.
- Ως **ενδεχόμενος κίνδυνος** της απόφασης του Δικαστηρίου, θα μπορούσε να υποστηριχθεί, η πιθανή «υπερβολική επίκληση» της αρχής αυτής από τα Κράτη Μέλη, στην προσπάθειά τους να δικαιολογήσουν και διαφυλάξουν ορισμένες εθνικές επιλογές στον ενεργειακό τομέα. Ο κίνδυνος αυτός μετριάζεται βεβαίως από το γεγονός ότι, σε περίπτωση αντιδικίας, τον τελικό λόγο θα τον έχει το Δικαστήριο. Η νομική ασφάλεια και προβλεψιμότητα αναμένεται μειωμένη, τα επόμενα χρόνια, χωρίς αυτό να είναι απαραίτητα κακό, δεδομένου ότι κάθε κομβική απόφαση επί θεμάτων ενεργειακής πολιτικής έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες, οι οποίες θα πρέπει να εξεταστούν ανά περίπτωση, με την απαιτούμενη ευελιξία στην στάθμιση τυχόν αντικρουόμενων συμφερόντων.
- Στον αντίποδα άλλωστε, κατ’ ορθότερη ανάγνωση, με την οριστική αναγνώριση της αρχής της αλληλεγγύης ως νομική αρχή που διέπει στον τομέα της ενέργειας τις σχέσεις κρατών μελών μεταξύ τους, και με την Ένωση, αναμένεται να προωθηθεί η τάση για ex ante λήψη συναίνεσης από τα «θιγόμενα» μέρη και λιγότερο η ex post επίλυση των ζητημάτων ενώπιον του Δικαστηρίου.

Η αρχή της
Ενεργειακής
αλληλεγγύης
στην νομολογία
Απόφαση “Oral”
Σκέψεις II

- Περαιτέρω, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η εφαρμογή της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης από **Κράτη Μέλη** όταν χαράσσουν την ενεργειακή τους πολιτική κατ’ άρθρ. 194, παρ. 2, εδ’ β, ενέχει **κίνδυνο να περιοριστεί η αυτονομία τους ως προς τις επιλογές** που τους δίνει η διάταξη αυτή, ήτοι στους τρεις τομείς: (α) όροι εκμετάλλευσης των ενεργειακών τους πόρων, (β) επιλογή μεταξύ διαφόρων ενεργειακών πηγών και (γ) τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού του εφοδιασμού. Η θέση αυτή, δεν φαίνεται να επιβεβαιώνεται προς ώρας, δεδομένου ότι το Δικαστήριο στην απόφαση Oral αναφέρεται ρητώς μόνο στο άρθρ. 194, παρ. 1 ως πεδίο εφαρμογής της αρχής της αλληλεγγύης.
- Επ’ ευκαιρία της αναφοράς στο άρθρ. 194, παρ. 1 και 2, αξίζει να σημειωθεί το εξής ως προς την **αρμοδιότητα της Ένωσης και των κρατών μελών**. Συγκεκριμένα, κατ’ άρθρ. 4 παράγρ. 2 στοιχ. θ) ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη στον τομέα της ενέργειας. Όμως η παρ. 2 του άρθρ. 194 ΣΛΕΕ θεσπίζει τελικώς μία **sui generis συντρέχουσα αρμοδιότητα**, διότι ναι μεν η Ένωση διατηρεί το δικαίωμα να νομοθετεί για τους τέσσερις σκοπούς του άρθρ. 194, παρ. 1 ΣΛΕΕ, αλλά το **194, παρ. 2 εισάγει μία «εξαίρεση», δηλαδή μία αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών για τους τρεις τομείς που αναφέρθηκαν ανωτέρω.**

18

(Συντρέχουσα)
αρμοδιότητα
σύμφωνα με τις
Συνθήκες

- Σημειωτέον ότι η συντρέχουσα αρμοδιότητα ασκείται κατά τις Συνθήκες υπό τους όρους της διατάξεως του άρθρου **4 παράγρ. 3 ΣυνθΕΕ** (καλόπιστη συνεργασία μεταξύ Ενώσεως και Κρατών Μελών), της διατάξεως του **άρθρου 5 ΣυνθΕΕ** (αρχές της δοτής αρμοδιότητας, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας), καθώς και της διατάξεως του **άρθρου 2, παράγρ. 2 ΣυνθΛΕΕ**, σύμφωνα με την οποία «Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη σε συγκεκριμένο τομέα, η Ένωση και τα κράτη μέλη δύνανται να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις στον τομέα αυτό. Τα κράτη μέλη ασκούν τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση δεν έχει ασκήσει τη δική της. Τα κράτη μέλη ασκούν εκ νέου τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση αποφάσισε να παύσει να ασκεί τη δική της». Άρα η Ένωση νομιμοποιείται να ασκήσει αυτή πρώτη την αρμοδιότητά της στους τέσσερεις τομείς του άρθρου 194, παράγρ. 1 ΣυνθΛΕΕ, πράγμα το οποίο και έπραξε με την υιοθέτηση παραγώγου δικαίου ήδη από το 1993 και 1996 μέχρι σήμερα (γνωστού ως 1^η, 2^η, 3^η, 4^η και 5^η δέσμη).

(Συντρέχουσα)
αρμοδιότητα
σύμφωνα με τις
Συνθήκες

- Επιπροσθέτως, η αρμοδιότητα των κρατών μελών για τα ανωτέρω θέματα (επιλογή ενός κράτους μέλους μεταξύ διαφορετικών πηγών ενέργειας και τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού του εφοδιασμού) διατηρείται και κατά την άσκηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ (σύμφωνα με το άρθρο 191 της ΣΛΕΕ).
- Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 192 παράγραφος 2 στοιχείο γ), απαιτείται ομοφωνία για την έγκριση οποιουδήποτε μέτρου που αφορά την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ και επηρεάζει σημαντικά την επιλογή ενός κράτους μέλους μεταξύ διαφορετικών πηγών ενέργειας και τη γενική δομή του ενεργειακού του εφοδιασμού (δηλαδή δύο από τους τρεις τομείς του άρθ. 194, παρ. 2).
- Αυτό σημαίνει ότι όλα τα κράτη μέλη μπορούν να συμφωνήσουν μόνο ομόφωνα για την υιοθέτηση τέτοιων μέτρων από την Ένωση, επιτρέποντας έτσι την παραχώρηση μέρους της εθνικής τους κυριαρχίας σε εθελοντική βάση. Ένα παράδειγμα περιβαλλοντικού μέτρου που υιοθετήθηκε ομόφωνα είναι ο καθορισμός στόχων για την απανθρακοποίηση, δηλαδή την δέσμευση της ΕΕ να γίνει κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Ο στόχος αυτός, περιορίζει τόσο την επιλογή των κρατών μελών μεταξύ διαφορετικών πηγών ενέργειας, όσο και τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού τους εφοδιασμού.

Τελικά Συμπεράσματα

- Η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης αποτελεί μία νομικώς δεσμευτική αρχή και μία από τις βασικές αρχές του ενωσιακού δικαίου. Συνδέεται στενά με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγρ. 3 της Συνθήκης για την Ε.Ε. (ΣΕΕ) και δυνάμει της οποίας η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.
- Η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης κατ' άρθρο 194, παράγρ. 1 ΣυνθΛΕΕ «διαπνέει όλους τους σκοπούς της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, συνδέοντάς τους και εξασφαλίζοντας τη συνοχή τους».
- Η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης φαίνεται να περιορίζει σε κάποιο βαθμό την εθνική κυριαρχία των κρατών μελών πέραν του βαθμού στον οποίο ήδη περιορίζεται από τις άλλες γενικές αρχές που απορρέουν από τις Συνθήκες, καθώς και από τις διατάξεις σχετικά με την άσκηση της ενεργειακής πολιτικής.
- Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι τόσο η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης όσο και οι άλλες αρχές που εφαρμόζονται κατά την άσκηση της πολιτικής της Ένωσης (λ.χ. αρχή καλόπιστης συνεργασίας, αρχή επικουρικότητας, αρχή αναλογικότητας) καταλαμβάνουν το ίδιο ιεραρχικό επίπεδο εντός της έννομης τάξης και πρέπει να εξετάζονται και να εφαρμόζονται ταυτοχρόνως.

21

Thank you!

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!